

تعاون و کشاورزی، سال ششم، شماره ۲۲، تابستان ۱۳۹۶

تحلیل عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون

رضا موحدی^{۱*}، مسعود سامیان^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۳/۲۸

چکیده

در این تحقیق راهکارهای جذب و ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون بررسی شد. نمونه‌های آماری این پژوهش شامل ۱۰۰ نفر از اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان و ۱۰۰ نفر از فارغ‌التحصیلان بیکار و جویای کار استان همدان بود. روایی پرسش‌نامه توسط افراد صاحب نظر و خبره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان همدان و استادان دانشگاه و پایایی آن با انجام یک پیش‌آزمون بر روی ۳۰ نفر از دانش‌آموختگان استان همدان و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۰/۷۹) تأیید شد. برای بررسی و دسته‌بندی عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموختگان از تحلیل عاملی استفاده شد که نتایج نشان داد ۵ گروه عامل کلیدی در جذب و ورود فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در بخش تعاون مؤثرند که عبارت‌اند از: سیاست‌گذاری و قانونی، مالی و اعتباری، آموزشی، ارتباطی و توانمندسازی.

واژه‌های کلیدی: تعاونی‌های دانش‌آموختگان، بخش تعاون، اشتغال، مشاغل غیردولتی، جذب نیروی

انسانی

---

۱. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان

E-mail: r.movahedi@basu.ac.ir

* نویسنده مسئول

۲. دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان

مقدمه

عمده‌ترین منابع استراتژیک هر سازمان و یا هر جامعه، منابع انسانی آن است. جوامعی در بلندمدت قرین موفقیت خواهند شد که بتوانند منابع انسانی خود را به طور صحیح و اصولی توسعه و پرورش دهند و همراه تقویت دانش، معرفت و مهارت‌های فنی لازم، افرادی پرکار و معتقد و مؤمن بسازند (میرسپاسی، ۱۳۷۸). دانشگاه‌ها یکی از عمده‌ترین و اصلی‌ترین مراکز تربیت نیروی انسانی ماهر در هر کشور محسوب می‌شوند. به همین خاطر، با توجه به افزایش تعداد دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و در نتیجه افزایش تعداد پذیرفته‌شدگان ورود به دانشگاه‌ها، زمینه‌سازی و بسترسازی مناسب جهت اشتغال دانش‌آموختگان در بخش‌های مختلف یکی از وظایف اصلی دولت‌ها بوده است (Chan & Lin, 2015). در کشور ما نیز مسئله اشتغال دانش‌آموختگان در بخش‌های مختلف در سیاست‌های کلی کشور به روشنی مورد تأکید قرار گرفته است (شرفی و عباسپور، ۱۳۹۴، ۳۳). بنابراین، با توجه به وضعیت کنونی بیکاری در کشور، ضرورت دارد راهکارهای جایگزینی برای اشتغال دانش‌آموختگان در مشاغل غیردولتی از جمله بخش تعاون فراهم شود.

بررسی اجزای نظام اقتصادی کشور در سطح کلان نشان می‌دهد بخش تعاون به عنوان یکی از بخش‌های سه‌گانه اقتصاد کشور، زمینه‌ساز مشارکت مؤثر مردم در فعالیت‌های اقتصادی اجتماعی بوده و نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه فرصت‌های شغلی در جامعه داشته است. به علاوه، با توجه به سیاست‌های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی مبنی بر کاهش نقش دولت در فعالیت‌های اقتصادی و افزایش سهم بخش تعاون در اقتصاد ملی، زمینه‌ها و ظرفیت‌های مناسبی برای فعالیت‌های اشتغال‌زا در بستر تعاونی فراهم آمده که این مسئله، اهمیت بخش تعاون در عرصه اشتغال‌زایی را بیشتر کرده است. در واقع، بخش تعاون با ظرفیت‌های موجود خود می‌تواند سهم مناسبی در اشتغال‌زایی جوانان جویای کار و به‌ویژه دانش‌آموختگان دانشگاهی داشته باشد. بدیهی است اولین گام در ظرفیت‌سازی برای اشتغال دانش‌آموختگان در بخش تعاون ایجاد و تقویت شایستگی‌های حرفه‌ای مورد نیاز

دانش‌آموختگان برای بهره‌گیری از فرصت‌های شغلی موجود در بخش تعاون به عنوان یکی از بسترهای مناسب اشتغال‌زایی است (یعقوبی فرانی و همکاران، ۱۳۹۲).

بخش تعاون در ایران در پی ایجاد اشتغال و کاهش حجم تصدی‌گری دولت، تحکیم و توسعه مشارکت‌های مردمی در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی و بهره‌مندی جامعه دانشگاهی از مزایای این بخش است. توسعه بخش تعاون دارای مزایای بسیار زیادی است که از آن جمله می‌توان به توزیع عادلانه‌تر منابع و ثروت‌ها و از همه مهم‌تر نقش این ساختار مدیریتی در جذب و تبدیل ایده‌ها، ابتکارات و نوآوری‌ها به مشاغل پایدار اشاره نمود (مومنی و جعفری، ۱۳۸۷).

در اکثر نقاط دنیا تعاونی‌ها توانسته‌اند در مجموع بیشتر از شرکت‌های دولتی و خصوصی اشتغال‌زایی داشته باشند (Goel, 2013). به همین دلیل، اکثر صاحب‌نظران تعاونی‌ها را به عنوان مدل مناسبی برای ایجاد شغل و کسب و کارهای مختلف مورد تأکید قرار داده‌اند (Fridell, 2009; Jones & Kalmi, 2009; Lang & Roessler, 2011; Saksa et al., & Tuominen, 2007; Jussila, 2010). به طور کلی، در اکثر کشورها، برنامه‌ریزی‌های هدفمندی برای ایجاد اشتغال از طریق تعاونی‌ها صورت می‌پذیرد. این نوع برنامه‌ریزی‌ها باعث شده است تا تعاونی‌ها بتوانند، به عنوان یک بخش پرقدرت در زمینه اشتغال‌زایی و کاهش فقر، حامی دولت‌ها باشند.

استفاده از راه‌حل تعاونی جهت اشتغال دانش‌آموختگان این مزیت را دارد که خود دانش‌آموختگان با مشارکت و جدیت بیشتر در چاره‌جویی برای معضل اشتغال اقدام می‌کنند و باعث هدایت و جلب حمایت‌های مالی و اعتباری دولت به طور مؤثرتر می‌شوند. در واقع، موفقیت الگوها و روش‌های تعاونی در راستای کسب شغل و حرفه‌آموزی موجب ایجاد و گسترش طرح مراکز توسعه تعاون و کارآفرینی در دانشگاه‌ها و تشکیل تعاونی‌های دانشجویی و تعاونی‌های دانش‌آموختگان شده است. راه‌اندازی این نوع ایده تعاونی در دانشگاه فواید بسیاری دارد که از جمله آن می‌توان به مواردی چون توسعه فرهنگ تعاون در بین قشر دانشگاهی، کاربردی کردن و هدفمند کردن تحصیلات دانشگاهی، سازماندهی قشر جوان تحصیل‌کرده در قالب واحدهای کسب و کار

تعاونی و بالا بردن توان اقتصادی دانشجویان جهت پیشبرد فعالیت‌های اقتصادی کشور اشاره کرد (عباسی، ۱۳۸۸).

بنابراین، با توجه به جایگاه خطیر بخش تعاون در کشور، به نظر می‌رسد این بخش در موقعیتی قرار گرفته است که می‌تواند از طریق قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود خود و با اشاعه فرهنگ تعاون و همکاری گروهی، نقشی اساسی در توسعه فرصت‌های شغلی جدید، به ویژه برای دانش‌آموختگان دانشگاهی در سطح ملی، استانی و محلی ایفا نماید. با این حال، وضعیت برخورداری دانش‌آموختگان دانشگاهی از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بخش تعاون نشان می‌دهد که هدایت فعالیت‌های کارآفرینانه و اشتغال‌زای دانش‌آموختگان دانشگاهی در بستر نظام تعاونی به صورتی سازمان یافته و هدفمند مورد توجه قرار نگرفته است. در همین راستا، شناسایی راهکارهای جذب و ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون در راستای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای دانش‌آموختگان دانشگاهی امری ضروری است. در این تحقیق سعی بر آن است تا با توجه به اهمیت و قابلیت‌های تعاونی‌ها در اقتصاد کشور و نیز ضرورت اشتغال برای دانش‌آموختگان دانشگاهی و نقش بخش تعاون در اشتغال این قشر، راهکارهای ورود آنها به بخش تعاون استان همدان بررسی شود.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

به طور کلی، منظور از توسعه منابع انسانی "مجموعه فعالیت‌های سازمانی است که در مدت زمان معینی صورت می‌گیرد و برای ایجاد تغییرات رفتاری در کارکنان طراحی می‌شود" (صائبی، ۱۳۸۲). در مفهوم توسعه منابع انسانی هدف، ایجاد مهارت‌هایی است که فرد بتواند خود را برای احراز مشاغل بالاتر و یا مسئولیت سنگین‌تر آماده کند. بنابراین، سازمان نیز باید با توسعه و آموزش منابع انسانی خود شرایط موفقیت را در جهت تولید ملی به وجود آورد (میرسپاسی، ۱۳۷۸). تحقیقات و مطالعات گوناگون نشان داده است که قابلیت راهبردی یک سازمان به توانمندی منابع انسانی آن بستگی دارد؛ بنابراین، مدیریت راهبردی منابع انسانی نه تنها به کسب و حفظ کمیّت

و کیفیت مناسب کارکنان مربوط می‌شود، بلکه به انتخاب و پرورش کارکنانی می‌پردازد که با نیازهای راهبردی و فرهنگی سازمان هماهنگ هستند. راهبرد تأمین نیروی انسانی، سازمان را قادر می‌سازد که کارکنان مورد نیاز خود را به‌دست آورد، حفظ کند و از آنها به نحو مؤثر و کارا استفاده کند. این راهبرد بخشی کلیدی از فرایند مدیریت منابع انسانی است (آرمسترانگ، ۱۳۸۹). راهبردهای جذب منابع انسانی با هدف به دست آوردن کارکنان مناسب برخوردار از سطوح بالای شایستگی‌ها، مهارت‌ها، دانش و پتانسیل لازم برای دیدن آموزش‌های آتی طراحی و اجرا می‌شوند. کارمندیابی اثربخش از طریق تدوین راهبردهای جذب شایسته‌ترین نیروها به سازمان محقق می‌شود. راهبردهای جذب علاوه بر همسویی با راهبرد منابع انسانی سازمان، باید در برگیرنده بهترین روش‌های تعریف دقیق نیازهای انسانی سازمان از حیث مهارت‌ها و شایستگی‌ها باشد.

نخستین گام در جهت جذب بهترین‌ها از منابع کمیاب استعدادها این است که سازمان باید تا جایی که ممکن است جذاب و پذیرا باشد؛ یعنی «برند کارفرما» به عنوان عاملی در جهت جذب استعدادها نقش مهمی را ایفا می‌نماید و البته نباید از تأثیر آن در حفظ و نگهداری استعدادها غفلت کرد (Backhaus and Tikoo, 2004). برند کارفرما بر ارائه نیم‌رخ از شرایط احراز مشاغل و فرهنگ سازمان به عنوان نخستین گام در فرایند پیدا کردن استعدادهای کلیدی تأکید می‌کند (Brandt and Kull, 2007). بنابراین، تعاونی به عنوان یک سازمان برای جذب دانش‌آموختگان باید بتواند شرایط و بستر لازم را فراهم نماید.

در بحث نظری پیرامون جذب نیروی انسانی مدل‌های مختلفی وجود دارند که در آنها دانش‌آموختگان دانشگاهی به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع جذب مطرح هستند؛ به طور مثال، در شرکت نفت IFP در فرانسه اولویت استخدام با دانش‌آموختگان دانشگاهی با انگیزه است که دارای ویژگی‌هایی مثل تخصص، مهارت، استقلال و اعتبار دانشگاهی باشند. همچنین بر اساس مدل جذب در شرکت استات اوایل هیدرو نروژ، منبع جذب، دانش‌آموختگان دانشگاهی با استعدادی هستند که بتوانند در شرایط بازارهای بزرگ کار کنند. در شکل زیر سیاست‌ها، منابع، ملاک‌ها و اولویت‌های جذب در مؤسسه فناوری گاز آمریکا ترسیم شده است (اصیلی و هندی، ۱۳۸۹).

اولویت‌های جذب	ملاک‌های انتخاب	منابع جذب	سیاست‌های جذب
<ul style="list-style-type: none"> • جذب بهترین‌ها هم‌زمان در بخش‌های فنی و ستادی 	<ul style="list-style-type: none"> • شایستگی افراد • علاقه مندی به کار • قابلیت استخدام 	<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد ارتباط مؤثر با دانشجویان • ایجاد منوی استخدام در وبگاه • پذیرش دانش‌آموخته از دانشگاه‌های معتبر 	<ul style="list-style-type: none"> • به کارگیری بهترین و خوش‌فکرترین افراد • تأکید بر جذب کارکنان با انگیزه و علاقه مند

شکل ۱. رویکردهای جذب در مؤسسه فناوری گاز آمریکا (اصیلی و هندی، ۱۳۸۹)

مروری بر تحقیقات پیشین مبین نقش ابعاد و مؤلفه‌های اساسی در شکل‌گیری فعالیت‌های جمعی دانش‌آموختگان به‌ویژه در قالب تعاونی‌هاست. آشنایی با مقوله تعاون و اهداف و کارکردهای آن و نیز نگرش به تعاون و کارجمعی از جمله مؤلفه‌هایی است که در تحقیق نیک‌یار (۱۳۸۳) و هوشمند (۱۳۸۰)، به عنوان عامل مؤثر بر شکل‌گیری تعاونی‌ها به آنها اشاره شده است. اکبری (۱۳۷۹) و صبوچی (۱۳۸۰). در کنار دو مؤلفه اصلی ویژگی‌ها و شرایط دانش‌آموختگان و ویژگی‌های نظام آموزش عالی، ویژگی‌های نظام تعاون را نیز به عنوان یک رکن اساسی در شکل‌گیری و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان مؤثر می‌دانند. مهران‌فر (۱۳۸۴) و فرزین‌فر (۱۳۸۴) ارائه تسهیلات حمایتی به‌موقع و به‌اندازه را به عنوان یک عامل اصلی در شکل‌گیری تعاونی‌ها به‌ویژه برای کسانی که توانمندی‌های مالی ندارند (که عمده دانش‌آموختگان دانشگاهی را نیز در بر می‌گیرد) مورد تأکید قرار دادند.

به اعتقاد عباسی (۱۳۸۸)، تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان را می‌توان از طریق اعمال روش‌هایی از قبیل اعطای وام، تخفیف یا حذف مالیات، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به وسیله مؤسسات مالی کشور، فراهم کردن تسهیلات اداری و قانونی بهبود بخشید. استادی و علیزاده (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان «بررسی راهکارهای حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق اعطای تسهیلات بانکی» بیان می‌کنند که مهم‌ترین عوامل مؤثر بر فرایند تشکیل و توسعه

تعاونی‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: ۱. اعطای تسهیلات بانکی بر مبنای تعداد اعضا، ۲. اعطای تسهیلات بانکی بر مبنای تحصیلات و تخصص اعضا، ۳. تسهیل و بهبود فرایند اعطای تسهیلات به تعاونی‌ها.

عباسی و قورچیان (۱۳۸۸) پژوهشی را با هدف بررسی نقش تعاونی‌ها در ایجاد اشتغال انجام دادند و نتیجه گرفتند که عواملی مانند آگاهی نسبت به فرصت‌های شغلی، آشنایی با نحوه تشکیل تعاونی‌ها، آگاهی از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بخش تعاون، آشنایی با حمایت‌های دولت از بخش تعاون و حمایت‌های مالی و تجهیزاتی از تعاونی‌ها می‌توانند در ایجاد اشتغال در تعاونی‌های کشاورزی مؤثر باشند.

صالحی مرزیجانی (۱۳۸۶) مهم‌ترین راهکارهای مؤثر در افزایش اشتغال برای جوانان تحصیل کرده در تعاونی‌ها را تجمیع سرمایه و اندوخته‌های علمی و جلب مشارکت مالی اقشار مختلف مردم از طریق پس‌اندازهای کوچک می‌داند.

امینی و رمضانی (۱۳۸۵) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که کیفیت آموزش‌ها و تحصیلات اعضای تعاونی‌ها تأثیر بسزایی در موفقیت این تعاونی‌ها دارد و با توجه به اینکه بخش زیادی از نیروی انسانی کشور توسط دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی آموزش‌های لازم را فرامی‌گیرند بنابراین توسعه و تقویت تعاونی‌های دانش‌آموختگان دانشگاهی هم در موفقیت تعاونی‌ها و هم در اشتغال‌زایی نقش ویژه‌ای ایفا خواهد کرد.

یعقوبی فرانی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان «صلاحیت‌های مورد نیاز دانش‌آموختگان کشاورزی استان ایلام برای اشتغال در بخش تعاون» به این نتیجه رسیدند که میزان بهره‌مندی دانش‌آموختگان از صلاحیت‌های مورد نیاز در هر سه مرحله (قبل از تأسیس، تأسیس و راه‌اندازی) در حد متوسطی است.

قربانعلی زاده و نجار نهندی (۱۳۹۳)، در تحقیقی با عنوان «تحلیلی بر کارآمدی آموزش عالی در مسئله اشتغال جوانان» نتیجه گرفتند که ناهماهنگی سیاست‌ها، برنامه‌ها و محتوای آموزشی

و پژوهشی دانشگاه‌ها با نیازهای جامعه و بازار کار از جمله موانع عمده و اختلال اصلی در اشتغال جوانان است و باید به آن توجه ویژه‌ای کرد.

چهار سوقی امین و همکاران (۱۳۹۳) مهم‌ترین عوامل تعیین کننده گرایش دانشجویان کشاورزی به اشتغال در بخش تعاون را حذف موانع موجود بر سر راه توسعه تعاونی‌های کشاورزی، میزان آگاهی دانشجویان از تعاونی‌های کشاورزی و میزان اعطای مشوق‌های ضروری برای تشکیل تعاونی‌های تخصصی کشاورزی دانسته‌اند.

اخوان کاظمی و علی بیگی (۱۳۹۲) مهم‌ترین نقاط ضعف تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی را نداشتن پشتوانه مالی، کمبود ابزار و ماشین آلات کشاورزی، نبود کارهای عملی و گروهی در سرفصل برخی دروس کشاورزی، و مهم‌ترین تهدیدهای آن را نگرش نامناسب به تعاونی‌ها، نبود سرمایه اولیه، نبود ارتباط میان دانشکده‌های کشاورزی با بخش اجرا و عدم اعتقاد به توانایی‌های دانشجویان دانسته‌اند.

یعقوبی فرانی و همکارانش (۱۳۹۳) کارکردهای بخش تعاون در زمینه‌سازی برای خوداشتغالی زنان دانش‌آموخته کشاورزی را در چهار گروه ظرفیت‌سازی انگیزشی - نهادی، خدمات آموزشی - مشورتی، تعامل با محیط‌های دانشگاهی، و کارکردهای هدایتی - حمایتی دسته‌بندی نمودند.

موحدی (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان «تحلیل شاخص‌های مرتبط با تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی» به این نتیجه رسید که مهم‌ترین عوامل در تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان کشاورزی حمایت همه‌جانبه دولت، عوامل فرهنگی و اجتماعی و باور به تعاون می‌باشند.

همچنین وونگ و همکاران (Wong et al., 2005) در تحقیق خود، آموزش کارآفرینی و خوداشتغالی را به عنوان نیازهای آموزشی دانشجویان که می‌بایست از سوی نظام آموزش عالی بدان پرداخته شود ذکر کرده و همچنین آن را معیاری برای انطباق نظام آموزش عالی با شرایط و نیازهای جامعه دانسته‌اند.

سلمان و همکارانش (Salman et al., 2015) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بررسی مشخصات و ویژگی‌های شخصیتی اعضای تعاونی‌ها، مطالعه سوابق و تاریخچه آنها و جلسات و مذاکره‌های غیر رسمی اعضای تعاونی‌ها نقش تعیین کننده‌ای در مدیریت بهتر تعاونی‌ها از سوی دولت دارند.

سومیلیوس و همکاران (Sumelius et al., 2015) در زمینه اهمیت و نقش تشکیل تعاونی‌ها در تانزانیا معتقدند که مدل تعاونی، به ویژه تعاونی‌های کسب و کارمحور، باعث کاهش فقر در بین اعضای تعاونی و افزایش اشتغال آنها در تانزانیا شده‌اند.

روسته‌ساری و تروبرگ (Ruostesaari & Troberg, 2016)، در پژوهشی کیفی در زمینه مقایسه تعاونی‌ها و شرکت‌های خصوصی از نظر مسئولیت‌پذیری اجتماعی و اشتغال در بین جوانان محلی نشان دادند که تعاونی‌ها به واسطه ساختار مدیریت، ارزش‌ها، اصول و نوع مالکیت محلی‌شان، در افزایش اشتغال در بین جوانان محلی و موفقیت آنها مؤثرتر بوده‌اند.

برپایه مطالب پیش گفته می‌توان نتیجه گرفت در راستای اهداف توسعه فعالیت‌های اشتغال‌زا در بخش تعاون، فراهم کردن شرایط و بستر مناسب برای جذب و ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به این بخش یکی از راهبردهای مناسب جهت تأمین فرصت‌های شغلی برای دانش‌آموختگان رشته‌های دانشگاهی می‌باشد. از جمله اقدامات لازم در این خصوص، شناسایی راهکارهای ورود و عضویت دانش‌آموختگان در تعاونی‌هاست.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی و از نظر هدف در زمره تحقیقات کاربردی بوده که به روش توصیفی-تحلیلی و بر پایه راهبرد پیمایشی انجام شده است. گردآوری داده‌ها با استفاده از ابزار پرسش‌نامه محقق‌ساخته صورت گرفت. ساختار پرسش‌نامه از چهار بخش تشکیل شده است: سؤالات فردی پاسخگویان، سؤالات مربوط به نگرش پاسخگویان نسبت به فعالیت در بخش تعاونی (۱۶ سؤال)، سؤالات مربوط به سنجش عوامل مؤثر در جذب و ورود

دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون (۳۲ سؤال) و موانع و محدودیت‌های موجود در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون (۲۶ سؤال). به جز سؤالات فردی، دیگر سؤالات همگی در قالب طیف پنج قسمتی لیکرت به صورت کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۴)، کاملاً موافقم (۵) طراحی شدند. به منظور بررسی روایی سؤالات پرسش‌نامه از نظر کارشناسان و متخصصان اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان همدان و اساتید دانشگاه بوعلی سینا استفاده شد. برای سنجش پایایی پرسش‌نامه نیز با انجام پیش‌آزمون به تعداد ۳۰ پرسش‌نامه از هر جامعه آماری، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که برای سؤالات مربوط به نگرش نسبت به فعالیت در بخش تعاونی برابر ۰/۷۸، برای سؤالات مربوط به عوامل مؤثر در جذب و ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون معادل ۰/۸۰ و برای سؤالات موانع و محدودیت‌های ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون برابر ۰/۷۹ به دست آمد. لذا روایی و پایایی پرسش‌نامه تأیید شد.

جامعه آماری این پژوهش را دو گروه تشکیل دادند. گروه اول تعاونی‌هایی که حداقل ۷۰ درصد اعضای آنها را دانش‌آموختگان دانشگاهی در سطح استان همدان تشکیل می‌دادند که براساس اطلاعات مربوط به اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان همدان تعداد این تعاونی‌ها ۲۰۰ واحد بود. برای تعیین حجم نمونه نیز از فرمول کوکران استفاده شد. از بین تعداد ۲۰۰ نفر دانش‌آموخته عضو تعاونی دانش‌آموختگان، تعداد ۱۰۹ نفر به عنوان نمونه‌های تحقیق انتخاب و در نهایت به دلیل عدم پاسخگویی یا نقص در تکمیل تمامی سؤالات، تعداد ۱۰۰ پرسش‌نامه تکمیل شد. گروه دوم دانش‌آموختگان دانشگاهی بیکار و جویای کار می‌باشند که اطلاعاتشان از افراد ثبت‌نام شده به عنوان افراد بیکار و جویای کار در اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان همدان بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۹۴ (تعداد ۱۹۰ نفر) جمع‌آوری گردید. از بین دانش‌آموختگان بیکار و جویای کار، ۱۰۰ نفر با استفاده از روش تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. در این پژوهش، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و تحلیل عاملی به کمک نرم افزار آماری SPSS استفاده شد.

نتایج و بحث

ویژگی های فردی

براساس داده‌های به دست آمده، ۷۰ نفر از اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان مرد و بقیه زن و در بین دانش‌آموختگان بیکار ۶۸ درصد مرد و ۳۲ درصد زن بودند. سن اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان مورد مطالعه بین ۲۵ تا ۵۸ سال متغیر و میانگین سنی آنها ۳۶/۷۴ سال با انحراف معیار ۷/۴۳ بود در حالی که میانگین سنی دانش‌آموختگان بیکار ۲۶/۳۸ سال با انحراف معیار ۲/۶۱ و کمینه ۲۲ و بیشینه ۳۲ سال بود. از نظر وضعیت تأهل نیز در بین اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان ۷۶ درصد متأهل و ۲۴ درصد مجرد و در بین دانش‌آموختگان بیکار نیز ۱۸ درصد متأهل و ۸۲ درصد مجرد بودند. از نظر تحصیلات جامعه مورد مطالعه (اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان)، ۴۸ درصد تحصیلات کارشناسی، ۵۲ درصد تحصیلات کارشناسی ارشد و ۲ درصد تحصیلات دکتری داشتند و در بین دانش‌آموختگان بیکار نیز ۴۲ درصد دارای تحصیلات کارشناسی و ۵۸ درصد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بودند. از نظر نوع دانشگاه محل اخذ آخرین مدرک تحصیلی در بین اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان مورد مطالعه ۶۸ نفر از دانشگاه دولتی، ۲۴ نفر از دانشگاه آزاد و ۸ نفر از دانشگاه پیام‌نور فارغ‌التحصیل شدند و در بین دانش‌آموختگان بیکار نیز ۵۴ نفر از دانشگاه‌های دولتی، ۳۶ نفر از دانشگاه آزاد و ۱۰ نفر از دانشگاه پیام‌نور فارغ‌التحصیل شدند. از نظر مدت زمان بیکاری پس از فارغ‌التحصیلی اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان ۳۸ درصد در همان سال فارغ‌التحصیلی مشغول به فعالیت شدند و بیکار نبودند، ۴۴ نفر (۴۴ درصد) یک‌سال پس از فارغ‌التحصیلی بیکار بودند و ۱۸ نفر (۱۸ درصد) بیش از دو سال بیکار بودند. از نظر سابقه‌کاری اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، ۵۴ نفر (۵۴ درصد) سابقه‌کاری کمتر از ۵ سال، ۲۲ نفر (۲۲ درصد) سابقه‌کاری بین ۵ تا ۸ سال و ۲۴ نفر (۲۴ درصد) سابقه‌کاری بیشتر از ۸ سال داشتند.

نگرش پاسخگویان نسبت به فعالیت در بخش تعاونی

نگرش پاسخگویان نسبت به تمایل به کار و فعالیت در بخش تعاونی توسط ۱۶ سؤال مورد سنجش قرار گرفت. همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، از نظر اعضای تعاونی

دانش‌آموختگان، مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب مربوط به وجود برنامه ریزی و سیاست‌های تشویقی دولت برای جذب دانش‌آموختگان، عدم تمایل به فعالیت در قالب تعاونی‌ها به دلیل نداشتن روحیه کار جمعی و گروهی، و آشنا شدن بیشتر با ماهیت نظام تعاونی و ظرفیت‌های این بخش می‌باشند. این در حالی است که از نظر دانش‌آموختگان بیکار، مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: اشتغال‌زایی برای دانش‌آموختگان در بستر تعاونی‌ها موجب کاهش سرانه هزینه اشتغال‌زایی خواهد شد، وجود برنامه‌ریزی و سیاست‌های حمایتی و تشویقی دولت، و توسعه و گسترش تعاونی‌ها موجب افزایش سرعت رشد اشتغال‌زایی خواهد شد (جدول ۱).

جدول ۱. اولویت‌بندی نگرش پاسخگویان در خصوص فعالیت در بخش تعاونی

نظر دانش‌آموختگان بیکار			نظر اعضای تعاونی		
ردیف	تعداد پاسخ	درصد	ردیف	تعداد پاسخ	درصد
۱	۳/۸۲	۰/۳۸۸	۱	۰/۵۷۹	۴/۴۸
وجود برنامه ریزی و سیاست‌های تشویقی دولت برای جذب دانش‌آموختگان					
۲	۳/۱۲	۰/۸۲۴	۲	۰/۷۵۶	۳/۸۶
دانش‌آموختگان به سبب نداشتن روحیه کار جمعی و گروهی تمایلی به فعالیت در قالب تعاونی‌ها ندارند					
۳	۳/۲۲	۰/۵۰۶	۳	۰/۴۸۶	۳/۷۴
آشنایی بیشتر دانش‌آموختگان با ماهیت نظام تعاونی و ظرفیت‌های این بخش					
۴	۳	۰/۷۵۵	۴	۰/۶۳۲	۳/۷۴
افراد دارای دانش و تخصص تمایل چندانی به کار جمعی در قالب تعاونی ندارند					
۵	۳/۵۶	۰/۵۰۱	۵	۰/۵۳۰	۳/۶۲
وجود ظرفیت‌های فراوان بخش تعاون برای جذب دانش‌آموختگان					
۶	۳/۷۰	۰/۵۴۳	۶	۰/۷۶۱	۳/۴۶
کاهش ریسک فعالیت در تعاونی‌ها موجب افزایش تمایل دانش‌آموختگان به تشکیل شرکت‌های تعاونی می‌شود					
۷	۳/۴۲	۰/۴۹۸	۷	۰/۶۳۸	۳/۴۰
مشارکت عادلانه اعضا در تأمین سرمایه و نظارت دموکراتیک بر امور تعاونی					
۸	۳/۱۰	۰/۸۱۴	۸	۰/۷۴۹	۳/۳۶
فعالیت در قالب شرکت‌های تعاونی، مانع رشد قابلیت‌ها و استعداد‌های فردی می‌شود					

ادامه جدول ۱.						
۹	۰/۵۵۷	۳/۳۴	استفاده از هم‌فکری و همکاری افراد در شرکت‌های تعاونی در جهت هم‌افزایی توانمندی‌های آنها	۳/۲۲	۰/۵۸۱	۱۰
۱۰	۰/۶۸۳	۳/۳۲	عدم نظارت مناسب از سوی وزارت تعاون بر شرکت‌های تعاونی	۳/۲۸	۰/۶۷۱	۸
۱۱	۰/۶۸۶	۳/۲۴	اشتغال‌زایی برای دانش‌آموختگان در بستر تعاونی‌ها موجب کاهش سرانه هزینه اشتغال‌زایی خواهد شد	۴/۴۴	۰/۶۴۳	۱
۱۲	۰/۷۴۳	۳/۲۴	توسعه و گسترش تعاونی‌ها موجب افزایش سرعت رشد اشتغال‌زایی خواهد شد	۳/۸۰	۰/۸۰۸	۳
۱۳	۰/۷۶۸	۳/۲۳	بخش تعاون از توانایی بالقوه جهت جذب و تجمیع سرمایه‌های کوچک مردمی و هدایت آنها به کارآفرینی و تولید برخوردار است	۳/۰۲	۰/۷۱۴	۱۴
۱۴	۰/۸۱۴	۳/۱۰	افراد کارآفرین تمایلی به اشتراک فکر و ایده خود در قالب شرکت‌های تعاونی ندارند	۲/۶۸	۰/۹۳۵	۱۶
۱۵	۰/۸۴۲	۳/۰۶	دانش‌آموختگان تمایل بیشتری به راه‌اندازی شرکت‌های خصوصی در مقایسه با شرکت‌های تعاونی دارند	۳/۰۶	۰/۸۱۸	۱۳
۱۶	۰/۹۶۲	۲/۸۲	استقلال و برخورداری از حق رأی برابر در تعاونی‌ها عامل گرایش دانش‌آموختگان به شرکت‌های تعاونی است	۳/۳۴	۰/۹۸۱	۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق

طیف: کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۴)، کاملاً موافقم (۵)

عوامل مؤثر در بهبود ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون

عوامل مؤثر در بهبود ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون هم از نظر اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان و هم از نظر دانش‌آموختگان بیکار و جویای کار با ۳۲ سؤال مورد سنجش قرار گرفت (جدول ۲). از نظر اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: توانمندسازی شرکت‌های تعاونی نوپا برای شناسایی رقبا و راهبرد رقابت در بازار با میانگین رتبه ای ۳/۸۸، توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی دانش‌آموختگان (تحقیق و توسعه یا R & D) با میانگین ۰/۷۶ و جذب سرمایه‌گذاران در طرح‌های سرمایه‌بر تعاونی‌های دانش‌آموختگان با میانگین ۳/۵۸ از نظر دانش‌آموختگان بیکار مهم‌ترین اولویت‌ها به

ترتیب عبارت‌اند از: توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی دانش‌آموختگان با میانگین رتبه‌ای ۴/۰۸، جهت‌دهی دوره‌های کارآموزی دانشجویان در قالب فعالیت‌های تعاونی با میانگین ۳/۸۲ و تسهیل قوانین تجارت و بازرگانی برای توسعه فعالیت‌های تعاونی‌ها با میانگین ۳/۶۰ جدول ۲. اولویت‌بندی نظر پاسخگویان درباره عوامل مؤثر در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به

بخش تعاون

نظر اعضای تعاونی			گویه	نظر دانش‌آموختگان بیکار		
رتبه	میانگین رتبه‌ای	معیار		رتبه	میانگین رتبه‌ای	معیار
۱	۰/۷۴۶	۳/۸۸	توانمندسازی شرکت‌های تعاونی نوپا برای شناسایی رقبا و راهبرد رقابت در بازار	۱۰	۰/۶۸۸	۳/۳۴
۲	۰/۶۸۶	۳/۷۶	توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی دانش‌آموختگان (تحقیق و توسعه)	۱	۰/۷۲۳	۴/۰۸
۳	۰/۵۳۷	۳/۵۸	جذب سرمایه‌گذاران در طرح‌های سرمایه‌بر تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۷	۰/۶۴۶	۳/۴۸
۴	۰/۶۴۱	۳/۵۸	تدوین قوانین و دستورالعمل‌های دولتی الزام‌آور برای حمایت از شرکت‌های تعاونی دانش‌آموختگان	۱۱	۰/۵۵۷	۳/۳۴
۵	۰/۶۴۵	۳/۵۴	تشکیل اتحادیه‌های قدرتمند در سطوح منطقه‌ای و ملی	۲۰	۰/۹۲۶	۳/۱۴
۶	۰/۵۰۴	۳/۵۲	شناسایی پتانسیل‌های منطقه‌ای برای تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۱۲	۰/۴۷۱	۳/۳۲
۷	۰/۷۳۵	۳/۵۰	ارتباط مستمر کارشناسان خبره ادارات تعاون با تعاونی‌های دانش‌آموختگان (ارتباط برون شبکه‌ای)	۲۹	۰/۷۱۱	۲/۹۴
۸	۰/۶۱۴	۳/۴۸	تقویت زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی (IT)	۸	۰/۶۴۵	۳/۴۶
۹	۰/۵۳۷	۳/۴۲	تلاش در جهت تجاری‌سازی محصولات تولیدی در تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۹	۰/۵۰۱	۳/۴۴
۱۰	۰/۹۹۱	۳/۴۲	مهیا بودن تسهیلات و امکانات لازم توسط دولت برای تأسیس تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۱۷	۰/۹۴۰	۳/۱۸

ادامه جدول ۲

۲۵	۰/۷۵۴	۳/۰۴	بهره‌گیری از تجربه و توان مدیران و اعضای تعاونی‌های موفق برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموختگان در روند شکل‌گیری تعاونی‌ها	۳/۴۰	۰/۸۰۸	۱۱
۳	۰/۶۳۸	۳/۶۰	تسهیل قوانین تجارت و بازرگانی برای توسعه فعالیت‌های تعاونی‌ها	۳/۳۸	۰/۶۹۶	۱۲
۱۳	۰/۸۱۹	۳/۳۲	الزام مؤسسات اعتباری به حمایت از طرح‌های توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۳۶	۰/۶۶۲	۱۳
۴	۰/۶۴۳	۳/۵۶	تدوین دستورالعمل‌های دولتی الزام‌آور برای حمایت از طرح‌های توسعه‌ای تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۳۴	۰/۶۸۸	۱۴
۵	۰/۶۴۳	۳/۵۶	مشارکت‌نمایندگان تعاونی‌ها در طراحی و اجرای برنامه‌های توسعه تعاونی	۳/۳۲	۰/۷۱۲	۱۵
۲۴	۰/۸۹۹	۳/۰۸	برگزاری دوره‌های آموزشی اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان بیکار	۳/۳۲	۰/۷۴۰	۱۶
۲	۰/۶۶۰	۳/۸۲	جهت‌دهی دوره‌های کارآموزی دانشجویان در قالب فعالیت‌های تعاونی	۳/۲۸	۰/۴۵۳	۱۷
۲۶	۰/۹۳۶	۳/۰۲	ایجاد فضای رقابت سالم بین تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۲۴	۰/۷۷۰	۱۸
۲۱	۰/۴۹۵	۳/۱۴	اعطای تسهیلات و امکانات ویژه به تعاونی‌های دانش‌آموختگان دایر	۳/۲۲	۰/۵۴۵	۱۹
۲۲	۰/۸۹۵	۳/۱۲	توسعه ارتباطات برون‌مرزی تعاونی‌های دانش‌آموختگان به منظور بهره‌گیری از فرصت‌های بازار بین‌الملل	۳/۲۲	۰/۷۰۸	۲۰
۱۸	۱/۱۱	۳/۱۶	گسترش ارتباطات درون شبکه‌ای بین تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۲۰	۰/۸۸۰	۲۱
۱۳	۰/۷۰۷	۳/۳۰	معرفی و تقدیر از تعاونی‌های دانش‌آموختگان موفق	۳/۱۸	۰/۸۰۰	۲۲
۳۰	۰/۸۵۳	۲/۹۲	تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های کلان توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۱۷	۰/۷۹۵	۲۳
۱۴	۰/۸۱۴	۳/۳۰	واگذاری فعالیت‌های بخش دولتی به تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۱۶	۰/۷۳۸	۲۴
۱۹	۰/۶۸۰	۳/۱۶	هماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط در فرایند توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۱۶	۰/۸۱۷	۲۵
۳۱	۰/۸۰۴	۲/۹۲	حساس‌سازی سازمان‌های دولتی برای حمایت از تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۱۶	۰/۷۹۱	۲۶
۲۳	۰/۷۴۶	۳/۱۲	ایجاد واحدهای مشاوره توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۱۵	۰/۶۵۰	۲۷
۱۶	۰/۹۵۳	۳/۲۲	الزام دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به تقویت مستمر توان علمی و عملی اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۱۴	۰/۸۸۰	۲۸

ادامه جدول ۲						
۲۹	۰/۹۴۷	۳/۱۴	ارائه آموزش‌های تخصصی به اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۳/۲۸	۰/۷۸۳	۱۵
۳۰	۱/۰۷	۳/۱۰	شناسایی و رفع موانع ساختاری و اداری برای تشکیل تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۲/۹۶	۰/۹۲۴	۲۷
۳۱	۰/۵۴۹	۳/۰۶	افزایش فرصت‌های دسترسی تعاونی‌های دانش‌آموختگان به منابع مالی بانکی	۳/۵۴	۰/۵۷۸	۶
۳۲	۰/۸۱۴	۲/۹۰	ارائه مشاوره‌های مدیریتی (مدیریت، بازاریابی، حسابداری و...) به شرکت‌های تعاونی دانش‌آموختگان	۲/۹۶	۰/۶۳۷	۲۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

طیف: کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۴)، کاملاً موافقم (۵)

موانع و محدودیت‌های ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون

از نظر اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های موجود در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون به ترتیب عبارت‌اند: ناهماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط با میانگین رتبه ای ۴، نبود سرمایه اولیه جهت تشکیل تعاونی با میانگین ۳/۹۰ و عدم وجود برنامه‌ها و سیاست‌های حمایتی مناسب و مشخص با میانگین ۳/۸۶ (جدول ۳). از نظر دانش‌آموختگان بیکار مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: عدم وجود برنامه‌ها و سیاست‌های حمایتی مناسب و مشخص با میانگین رتبه ای ۴/۱۲، آشنا نبودن دانش‌آموختگان با ماهیت شرکت‌های تعاونی با میانگین ۳/۸۶ و وجود موانع اداری برای فعالیت دانش‌آموختگان با میانگین ۳/۸۲ (جدول ۳).

جدول ۳. اولویت‌بندی موانع و محدودیت‌های موجود در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی

به بخش تعاون

نظر اعضای تعاونی			گویه	نظر دانش‌آموختگان بیکار		
رتبه	میانگین رتبه‌ای	میانگین		رتبه	میانگین	میانگین
۱	۰/۶۳۸	۴	ناهماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط	۳/۶۶	۰/۵۵۷	۹
۲	۰/۷۸۸	۳/۹۰	نبود سرمایه اولیه جهت تشکیل تعاونی	۳/۵۸	۰/۵۷۴	۱۶
۳	۰/۴۹۵	۳/۸۶	عدم وجود برنامه‌ها و سیاست‌های حمایتی مناسب و مشخص	۴/۱۲	۰/۵۶۹	۱
۴	۰/۵۴۵	۳/۷۸	بالا بودن ریسک فعالیت‌های خوداشتغالی توسط دانش‌آموختگان	۳/۲۸	۰/۶۴۰	۲۳
۵	۰/۷۲۳	۳/۷۴	عدم فرهنگ‌سازی در خصوص تشکیل تعاونی‌ها	۳/۶۶	۰/۶۲۶	۱۰
۶	۰/۴۹۶	۳/۷۲	عدم وجود ارتباط مناسب بین نظام‌های آموزشی و محیط کسب و کار	۳/۶۶	۰/۴۷۸	۸
۷	۰/۵۵۱	۳/۶۸	وجود موانع اداری برای فعالیت دانش‌آموختگان	۳/۸۲	۰/۸۰۰	۳
۸	۰/۶۵۲	۳/۶۸	عدم درک و شناخت کافی مسئولین نسبت به فواید تعاونی‌ها	۳/۶۴	۰/۷۲۱	۱۲
۹	۰/۷۱۲	۳/۶۸	عدم بسترسازی و ظرفیت‌سازی در خصوص تشکیل تعاونی‌ها	۳/۵۶	۰/۹۰۷	۱۷
۱۰	۰/۵۹۲	۳/۶۶	ناکارآمدی وزارت تعاون در هدایت شغلی دانش‌آموختگان	۳/۷۸	۰/۴۱۸	۵
۱۱	۰/۶۶۸	۳/۶۶	آشنا نبودن دانش‌آموختگان با ماهیت شرکت‌های تعاونی	۳/۸۶	۰/۶۳۲	۲
۱۲	۰/۵۳۰	۳/۶۲	گرایش دانش‌آموختگان به اشتغال در بخش‌های دولتی	۳/۶۴	۰/۴۸۴	۱۱
۱۳	۰/۶۰۹	۳/۵۸	ضعف توانمندی‌های حرفه‌ای اساتید دانشگاه‌ها	۳/۶۲	۰/۶۰۲	۱۳
۱۴	۰/۶۴۱	۳/۵۸	ناکارآمدی دانشگاه‌ها در هدایت شغلی دانش‌آموختگان	۳/۶۸	۰/۶۵۲	۷
۱۵	۰/۶۰۷	۳/۵۷	نبود روحیه خلاقیت و نوآوری در دانش‌آموختگان	۳/۶۲	۰/۶۰۲	۱۴
۱۶	۰/۸۸۲	۳/۵۷	پیچیدگی و دیوان‌سالاری نظام اداری در روند ثبت و راه‌اندازی تعاونی	۳/۴۰	۰/۶۰۶	۲۱
۱۷	۰/۵۷۷	۳/۵۶	عدم وجود قوانین مشخص برای حمایت از کارآفرینان دانشگاهی	۳/۸۰	۰/۵۷۱	۴
۱۸	۰/۷۰۴	۳/۵۶	عدم سیستم‌های تشویقی و انگیزشی لازم برای تأسیس تعاونی‌ها	۳/۳۶	۰/۷۴۹	۲۲
۱۹	۰/۶۷۶	۳/۵۴	عدم برخورداری دانش‌آموختگان از تجربه کار عملی کافی	۳/۴۸	۰/۵۴۳	۱۹

ادامه جدول ۳

۲۰	۰/۵۷۷	۳/۴۴	تعدد مراکز سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری برای تعاونی‌ها	۳/۵۲	۰/۵۰۴	۱۸
۲۱	۰/۷۵۸	۳/۴۲	پایین بودن سطح دانش و توانمندی‌های دانش‌آموختگان	۳/۶۲	۰/۶۹۶	۱۵
۲۲	۰/۷۲۸	۳/۴۰	عدم وجود روحیه کار جمعی و گروهی در بین دانش‌آموختگان	۲/۷۴	۰/۹۴۳	۶
۲۳	۰/۶۶۲	۳/۳۶	عدم استفاده از تجربیات موفق سایر کشورها در معرفی فعالیت‌های بخش تعاونی	۳/۴۴	۰/۵۷۷	۲۰
۲۴	۰/۹۷۴	۳/۲۲	ضعف رسانه‌ها در اطلاع‌رسانی و آشناسازی عموم با کارکرد تعاونی‌ها	۳/۲۴	۰/۸۹۳	۲۵
۲۵	۰/۹۸۹	۳/۲۰	نبود اعتماد به نفس کافی در دانش‌آموختگان	۳/۲۲	۱/۰۱	۲۶
۲۶	۰/۸۴۱	۲/۸۴	عدم دعوت از افراد کارآمد و با تجربه در زمینه فعالیت‌های تعاونی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی	۳/۲۴	۰/۶۲۴	۲۴

مأخذ: یافته‌های تحقیق

طیف: کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۴)، کاملاً موافقم (۵)

تحلیل عاملی عوامل مؤثر در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون

در ابتدا برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی از آزمون بارتلت و ضریب KMO استفاده شد. مقدار این ضریب برابر با ۰/۷۲ به دست آمد که رقم مناسبی است. سطح معنی‌داری آزمون بارتلت برابر با ۰/۰۰۰ و مقدار آن ۵۱۴۲/۳۱۴ به دست آمد. در نتیجه در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار است. پس از اطمینان از مناسب بودن داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی، از چرخش وریماکس برای دستیابی به عامل‌های معنی‌دار استفاده شد. عوامل استخراج شده در جدول ۴ آمده است. این عوامل مجموعاً ۶۴/۲۹ درصد واریانس مربوط به عوامل اثرگذار بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون را تشکیل می‌دهند.

جدول ۴. عامل‌های استخراج شده همراه با مقادیر ویژه، درصد واریانس و درصد تجمعی

ردیف	نام عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	درصد تجمعی
۱	سیاست‌گذاری و قانونی	۶/۳۲	۱۸/۸۵	۱۸/۸۵
۲	مالی و اعتباری	۴/۶۶	۱۴/۵۷	۳۳/۴۳
۳	آموزشی	۴/۱۴	۱۲/۹۵	۴۶/۳۸
۴	ارتباطی	۳/۲۸	۱۰/۲۷	۵۶/۶۶
۵	توانمندسازی	۲/۴۴	۷/۶۳	۶۴/۲۹

مأخذ: یافته‌های تحقیق

وضعیت بارگذاری عامل‌ها پس از چرخش بر مبنای قرارگرفتن متغیرهایی با بار عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵ در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵. متغیرهای مربوط به هر یک از عوامل مؤثر بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش

تعاون و میزان بارهای عاملی به دست آمده از ماتریس دوران یافته

اولویت	نام عامل	متغیرها	بارعاملی
اول	سیاست‌گذاری و قانونی	واگذاری فعالیت‌های بخش دولتی به تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۶۳۵
		تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های کلان توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۴۱
		حساس‌سازی سازمان‌های دولتی برای حمایت از تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۱۹
		تدوین دستورالعمل‌های الزام‌آور برای حمایت از طرح‌های توسعه‌ای تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۷۰۴
دوم	مالی و اعتباری	هماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط در فرایند توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۷۰۱
		شناسایی و رفع موانع ساختاری و اداری برای تشکیل تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۵۳۵
		مهیا بودن تسهیلات و امکانات لازم توسط دولت برای تأسیس تعاونی دانش‌آموختگان	۰/۷۱۷
		افزایش فرصت‌های دسترسی تعاونی‌های دانش‌آموختگان به منابع مالی بانکی	۰/۷۴۷
سوم	آموزشی	اعطای تسهیلات و امکانات ویژه به تعاونی‌های دانش‌آموختگان دایر	۰/۶۴۷
		جذب سرمایه‌گذاران در طرح‌های سرمایه‌بر تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۷۰۸
		ایجاد فضای رقابت سالم بین تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۶۷۹
		برگزاری دوره‌های آموزشی اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان و بیکار	۰/۶۵۳
چهارم	ارتباطی	ارائه آموزش‌های تخصصی به اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان و بیکار	۰/۵۲۸
		الزام دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به تقویت مستمر توان علمی و عملی اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۶۸۰
		توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی‌های دانش‌آموختگان (R & D)	۰/۵۷۹
		جهت‌دهی دوره‌های کارآموزی دانشجویان در قالب فعالیت‌های تعاونی	۰/۵۵۷
پنجم	توانمندسازی	توسعه ارتباطات برون‌مرزی تعاونی‌های دانش‌آموختگان به منظور بهره‌گیری از فرصت‌های بازار بین‌الملل	۰/۵۶۳
		گسترش ارتباطات درون شبکه‌ای بین تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۵۶۴
		تقویت زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی	۰/۷۱۱
		ارتباط مستمر کارشناسان خبره ادارات تعاونی با تعاونی‌های دانش‌آموختگان (ارتباط برون شبکه‌ای)	۰/۶۵۵
		تشکیل اتحادیه‌های قدرتمند در سطوح منطقه‌ای و ملی	۰/۶۸۳
		توانمندسازی شرکت‌های تعاونی نوپا برای شناسایی رقبا و راهبرد رقابت در بازار	۰/۵۳۸
		تلاش در جهت تجاری‌سازی محصولات تولیدی در تعاونی‌های دانش‌آموختگان	۰/۵۹۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بنابراین، ۵ عامل کلیدی مؤثر بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون در این تحقیق به صورت زیر دسته‌بندی شدند:

۱. **عامل اول:** این عامل به‌تنهایی ۱۸/۸۵ درصد از تغییرات واریانس کل عوامل مؤثر بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون را تبیین می‌کند و در اولویت اول قرار دارد. در این عامل، ۶ متغیر با بار عاملی بیش از ۰/۵ ایفای نقش می‌کنند که عبارت‌اند از: واگذاری فعالیت‌های بخش دولتی به تعاونی‌های دانش‌آموختگان، تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های کلان توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان، حساس‌سازی سازمان‌های دولتی برای حمایت از تعاونی‌های دانش‌آموختگان، تدوین دستورالعمل‌های الزام‌آور برای حمایت از طرح‌های توسعه‌ای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، هماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط در فرایند توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان و شناسایی و رفع موانع ساختاری و اداری برای تشکیل تعاونی‌های دانش‌آموختگان. نتایج این بخش با یافته‌های مطالعه استادی و علیزاده (۱۳۸۸)، عباسی و قورچیان (۱۳۸۸)، موحدی (۱۳۹۴)، همسو می‌باشد.

۲. **عامل دوم:** این عامل نیز به‌تنهایی ۱۴/۵۷ درصد از تغییرات واریانس کل عوامل مؤثر بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون را تبیین می‌کند و در اولویت دوم قرار دارد. در این عامل، ۵ متغیر با بار عاملی بیش از ۰/۵ ایفای نقش می‌کنند که عبارت‌اند از: مهیا بودن تسهیلات و امکانات لازم توسط دولت برای تأسیس تعاونی دانش‌آموختگان، افزایش فرصت‌های دسترسی تعاونی‌های دانش‌آموختگان به منابع مالی بانکی، اعطای تسهیلات و امکانات ویژه به تعاونی‌های دانش‌آموختگان دایره، جذب سرمایه‌گذاران در طرح‌های سرمایه‌بر تعاونی‌های دانش‌آموختگان و ایجاد فضای رقابت سالم بین تعاونی‌های دانش‌آموختگان. نتایج این بخش با یافته‌های مطالعه مهران‌فر (۱۳۸۴)، فرزین‌فر (۱۳۸۴)، عباسی (۱۳۸۸)، صالحی مرزيجانی (۱۳۸۶)، چهار سوقی امین و همکاران (۱۳۹۳)، همخوانی دارد.

۳. **عامل سوم:** به‌تنهایی ۱۲/۹۵ درصد از تغییرات واریانس کل عوامل مؤثر بر دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون را تبیین می‌کند و در اولویت سوم قرار دارد. در این عامل، ۵ متغیر با بار عاملی بیش از ۰/۵ ایفای نقش می‌کنند که عبارت‌اند از: برگزاری دوره‌های آموزشی

اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان بیکار، ارائه آموزش‌های تخصصی به اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان بیکار، الزام دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به تقویت مستمر توان علمی و عملی اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی‌های دانش‌آموختگان و جهت‌دهی دوره‌های کارآموزی دانشجویان در قالب فعالیت‌های تعاونی. نتایج این بخش از تحقیق با یافته‌های مطالعه قربانعلی زاده و نجار نهندی (۱۳۹۳)، امینی و رمضان‌ی (۱۳۸۵)، یعقوبی فرانی و همکارانش (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

۴. عامل چهارم: به تنهایی ۱۰/۲۷ درصد از تغییرات واریانس کل عوامل مؤثر بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون را تبیین می‌کند و در اولویت چهارم قرار دارد. در این عامل، ۴ متغیر با بار عاملی بیش از ۰/۵ ایفای نقش می‌کنند که عبارت‌اند از: توسعه ارتباطات برون‌مرزی تعاونی‌های دانش‌آموختگان به منظور بهره‌گیری از فرصت‌های بازار بین‌الملل، گسترش ارتباطات درون شبکه‌ای بین تعاونی‌های دانش‌آموختگان، تقویت زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی و ارتباط مستمر کارشناسان خبره ادارات تعاونی با تعاونی‌های دانش‌آموختگان (ارتباط برون‌شبکه‌ای). گفتنی است در زمینه این عامل تحقیقی یافت نشد.

۵. عامل پنجم: به تنهایی ۷/۶۳ درصد از تغییرات واریانس کل عوامل مؤثر بر ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون را تبیین می‌کند و در اولویت پنجم قرار دارد. در این عامل، ۳ متغیر با بار عاملی بیش از ۰/۵ ایفای نقش می‌کنند که عبارت‌اند از: تشکیل اتحادیه‌های قدرتمند در سطوح منطقه‌ای و ملی، توانمندسازی شرکت‌های تعاونی نوپا برای شناسایی رقبا و راهبرد رقابت در بازار و تلاش در جهت تجاری‌سازی محصولات تولیدی در تعاونی‌های دانش‌آموختگان. گفتنی است در زمینه این عامل نیز تحقیقی یافت نشد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج این پژوهش نشان داد که در زمینه اهمیت بخش تعاون و فعالیت‌های این بخش از نظر اعضای تعاونی دانش‌آموختگان مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب مربوط به وجود برنامه ریزی و

سیاست‌های تشویقی دولت برای جذب دانش‌آموختگان، عدم تمایل به فعالیت در قالب تعاونی‌ها به دلیل نداشتن روحیه کار جمعی و گروهی، و آشنا شدن بیشتر با ماهیت نظام تعاونی و ظرفیت‌های این بخش می‌باشد. در حالی که از نظر دانش‌آموختگان بیکار مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: اشتغال‌زایی برای دانش‌آموختگان در بستر تعاونی‌ها موجب کاهش سرانه هزینه اشتغال‌زایی خواهد شد، وجود سیاست‌های حمایتی و تشویقی دولت، و توسعه و گسترش تعاونی‌ها موجب افزایش سرعت رشد اشتغال‌زایی خواهد شد. بنابراین لازم است بسترها و زمینه‌های تسهیل شرایط برای ورود دانش‌آموختگان به بخش تعاون توسط دولت فراهم شود و برای این منظور لازم است که رسانه‌ها، دانشگاه‌ها و نظام‌های مهندسی و سایر سازمان‌های مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی لازم را به دانشجویان و دانش‌آموختگان انجام دهند.

در خصوص عوامل مؤثر در بهبود ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون نتایج نشان داد که از نظر اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب مربوط به توانمندسازی شرکت‌های تعاونی نوپا برای شناسایی رقبا و استراتژی رقابت در بازار با میانگین رتبه‌ای ۳/۸۸، توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی دانش‌آموختگان (تحقیق و توسعه یا R & D) با میانگین ۳/۷۶ و جذب سرمایه‌گذاران در طرح‌های سرمایه بر تعاونی‌های دانش‌آموختگان با میانگین ۵۸/۵۸ می‌باشند. از نظر دانش‌آموختگان بیکار مهم‌ترین اولویت‌ها به ترتیب مربوط به توسعه تحقیقات علمی و کاربردی مرتبط با فعالیت تعاونی دانش‌آموختگان با میانگین رتبه‌ای ۴/۰۸، جهت‌دهی دوره‌های کارآموزی دانشجویان در قالب فعالیت‌های تعاونی با میانگین ۳/۸۲ و تسهیل قوانین تجارت و بازرگانی برای توسعه فعالیت‌های تعاونی‌ها با میانگین ۳/۶۰ می‌باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی در هر استان با انجام تحقیقات امکان‌سنجی و نیازسنجی، قابلیت‌ها و ویژگی‌های استانی را شناسایی کرده و دانش‌آموختگان را در قالب تعاونی‌ها برای نیازهای خاص منطقه هدایت نماید.

از نظر اعضای تعاونی‌های دانش‌آموختگان، مهم‌ترین موانع و محدودیت‌های موجود در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون به ترتیب مربوط به ناهماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای

ذی‌ربط با میانگین رتبه ای ۴، نبود سرمایه اولیه جهت تشکیل تعاونی با میانگین ۳/۹۰ و عدم وجود برنامه‌ها و سیاست‌های حمایتی مناسب و مشخص با میانگین ۳/۸۶ می‌باشند. موانع و محدودیت‌های موجود در ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون از نظر فارغ‌التحصیلان بیکار به ترتیب عبارت‌اند از: عدم وجود برنامه‌ها و سیاست‌های حمایتی مناسب و مشخص با میانگین رتبه ای ۴/۱۲، آشنا نبودن دانش‌آموختگان با ماهیت شرکت‌های تعاونی با میانگین ۳/۸۶ و وجود موانع اداری برای فعالیت دانش‌آموختگان با میانگین ۳/۸۲. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد جهت رفع موانع موجود ابتدا سیاست‌ها و راهبردهای حمایتی مشخصی برای جذب دانش‌آموختگان به بخش تعاون توسط دولت تدوین گردد، سپس با برنامه‌ریزی مناسب با همکاری وزارت علوم و وزارت تعاون بین برنامه‌های دانشگاهی و محیط کسب و کار ارتباط منطقی برقرار گردد. توصیه می‌شود اساتید و مسئولان دانشگاه همواره این نکته را به دانشجویان گوشزد نمایند که مشاغل دولتی بسیار محدود و کم بوده و دانش‌آموختگان خود را باید برای پذیرش مشاغل غیر دولتی آماده کنند.

در مجموع، با توجه به نتایج تحقیقات مهران فر (۱۳۸۴)، فرزین فر (۱۳۸۴)، عباسی (۱۳۸۸)، صالحی مرزيجانی (۱۳۸۶)، چهار سوقي امين و همکاران (۱۳۹۳)، که همگی بر مؤثر بودن تسهیلات مالی و حمایتی تأکید داشته‌اند، ملاحظه می‌شود که عامل حمایت‌های مالی در ورود دانش‌آموختگان به بخش تعاون از جمله عوامل مهم است. همچنین در تحقیقات استادی و علیزاده (۱۳۸۸)، عباسی و قورچیان (۱۳۸۸)، موحدی (۱۳۹۴)، مسئله حمایت‌های دولتی مورد تأکید قرار گرفته است که با نتایج این تحقیق همخوانی دارد. از طرف دیگر، در تحقیقات امینی و رمضان‌ی (۱۳۸۵)، یعقوبی فرانی و همکارانش (۱۳۹۳) بر عامل آموزشی و مشاوره‌ای تأکید شده است که در این تحقیق نیز این عامل مورد تأکید قرار گرفت. این در حالی است که عامل ارتباطی و عامل توانمندسازی، که در این تحقیق تأثیرشان بررسی شد، در تحقیقات دیگر یافت نشد.

با توجه به نقش حمایت‌های قانونی دولت در ایجاد و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان و نیز ایجاد انگیزه برای ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون پیشنهاد می‌شود که با دادن وام‌های کم‌بهره و بلندمدت برای تعاونی‌های دانش‌آموختگان در جهت این مهم اقدام شود. عامل

دیگری که از نظر قانونی می‌تواند موجب تسریع ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون گردد، ایجاد معافیت‌های مالیاتی چندساله برای تعاونی‌های دانش‌آموختگان می‌باشد. همچنین دولت می‌تواند با تصویب لایحه‌ای در خصوص برون‌سپاری کارهای بخش دولتی به تعاونی‌های دانش‌آموختگان موجب افزایش انگیزه دانش‌آموختگان دانشگاهی در بخش تعاون گردد.

آموزش‌های لازم به دانش‌آموختگان توسط اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی در خصوص مسائل بازاریابی، ایجاد و تشکیل تعاونی‌ها برای دانش‌آموختگان بیکار به صورت آموزش‌های میان‌برنامه در دوره‌های تحصیلی دانشجویان می‌تواند در توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان مؤثر باشد. همچنین برگزاری همایش‌هایی توسط اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای آشنایی دانشجویان و دانش‌آموختگان بیکار با اهداف تعاونی، چگونگی تشکیل تعاونی‌های دانش‌آموختگان، مزایای این تعاونی‌ها و سایر موارد می‌تواند کمک شایان و قابل توجهی به توسعه و ورود دانش‌آموختگان دانشگاهی به بخش تعاون و ایجاد تعاونی‌های دانش‌آموختگان نماید.

در نهایت، توانمندسازی دانشجویان و دانش‌آموختگان بیکار از طریق برگزاری دوره‌های فنی و حرفه‌ای، دوره‌های کارآفرینی، دوره‌های آموزش نرم افزار، دوره‌های آشنایی با محیط کسب و کار و تشخیص فرصت‌ها می‌تواند موجب توانمندسازی دانشجویان و دانش‌آموختگان و کمک به توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان گردد.

سپاسگزاری

این پژوهش برگرفته از نتایج یک پروژه تحقیقاتی است که در قالب میکروپروژه با حمایت مالی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان همدان انجام شد. بنابراین، نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از حمایت‌های مسئولان این سازمان مراتب سپاس و قدردانی خود را ابراز نمایند.

منابع

- آرمسترانگ، م. (۱۳۸۹). مدیریت استراتژیک منابع انسانی. ترجمه سیدمحمد اعرابی و امید مهدیه. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- اخوان کاظمی، م. و علی بیگی، ا. (۱۳۹۲). تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی: قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها. *تعاون و کشاورزی*، ۲(۸)، ۶۵-۸۸.
- استادی، ح. و علیزاده، ع. (۱۳۸۸). بررسی راهکارهای حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق اعطای تسهیلات بانکی: مطالعه موردی استان کهگیلویه و بویر احمد. *تعاون*، ۲۰(۲۰۶ و ۲۰۷)، ۴۰-۵۸.
- اصیلی، غ. و هندی، س. ص. (۱۳۸۹). بررسی تطبیقی فرایند جذب و ارئه مدل مناسب برای سازمانهای دانشی: مورد کاوی پژوهشگاه صنعت نفت، مدیریت فرهنگ سازمانی، ۸(۲۲)، ۶۹-۹۴.
- اکبری، ص. (۱۳۷۹). نگاهی به وضعیت اشتغال و بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی. *ماهنامه کار و جامعه*، شماره ۵۳، اردیبهشت ۱۳۸۳، ص ۴۳.
- امینی، ا. و رمضانی، م. (۱۳۸۵). ارزیابی عوامل مؤثر در موفقیت شرکت‌های تعاونی مرغداران گوشتی استان تهران. *فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۱۴(۵۵)، ۶۷-۸۹.
- چهارسوقی امین، ح.، سعیدی، ح. و آرایش، ب. (۱۳۹۳). گرایش دانشجویان سال آخر علوم کشاورزی دانشگاه‌های استان ایلام به اشتغال در بخش تعاون. *تعاون و کشاورزی*، ۳(۱۱)، ۵۳-۷۶.
- شرفی، م. و عباس پور، ع. (۱۳۹۴). شناسایی قابلیت‌های اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها براساس نظریه داده بنیاد. *نشریه نوآوری و ارزش آفرینی*، ۷(۱)، ۳۳-۴۸.
- صالحی مرزيجانی، ا. (۱۳۸۶). نقش تعاونی‌ها در اشتغال‌زایی. *تعاون*، شماره ۱۸۹ و ۱۹۰، ۹۶-۱۰۲.
- صائبی، م. (۱۳۸۲). توسعه منابع انسانی با رویکرد راهبردی. *مجله مطالعات مدیریت* (انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی)، شماره ۳۸-۳۷، ۱۳۵-۱۴۸.

- صبحی، ن. (۱۳۸۰). بررسی و تحلیل علل بیکاری دانش‌آموختگان (دیدگاه‌های مدیران بنگاه‌ها، دانشگاه‌ها و دانش‌آموختگان). گزارش طرح نیازسنجی نیروی انسانی متخصص. تهران: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- عباسی، م. و قورچیان ق. (۱۳۸۸). شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه‌ی تعاونی‌های دانش‌آموختگان دانشگاهی. رهبری و مدیریت آموزشی، ۸، ۱۴۳-۱۷۰.
- عباسی، م. (۱۳۸۸). باور تعاون (تعاون در اندیشه و عمل). تهران: مؤسسه توسعه روستایی ایران.
- فرزین فر، م. (۱۳۸۴). کارآفرینی و تعاون. مجموعه مقالات منتخب اولین کنفرانس ملی تعاون، اشتغال و توسعه. دانشگاه یزد، اردیبهشت ۱۳۸۴.
- قربانعلی زاده، م. و نجار نهاوندی، م. (۱۳۹۳). تحلیلی بر کارآمدی آموزش عالی در مسئله اشتغال جوانان. فصلنامه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، شماره ۲۴، تابستان ۹۳، ص ۷۵.
- لهسایی زاده، ع. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی کشاورزی، چاپ اول. تهران: انتشارات اطلاعات.
- موتمنی، ع. و جعفری، ا. (۱۳۸۷). نقش تعاونی‌های دانشگاهی در توسعه کارآفرینی. همایش ملی تعاون و کارآفرینی، وزارت تعاون و دانشگاه تهران، ۱۳۸۷. تهران.
- موحدی، ر. (۱۳۹۴). تحلیل شاخص‌های مرتبط با تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی. تعاون و کشاورزی، ۴(۱۶)، ۱۳۱-۱۵۰.
- مهران فر، ص. (۱۳۸۴). بررسی شیوه‌های اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی و افراد جویای‌کار در تعاونی‌ها. مجموعه مقالات منتخب اولین کنفرانس ملی تعاون، اشتغال و توسعه، دانشگاه یزد، اردیبهشت ۱۳۸۴.
- میرسپاسی، ن. (۱۳۷۸). مدیریت منابع انسانی و روابط کار. تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات مرکز آموزشی مدیریت دولتی.
- نجفی، ب. (۱۳۸۸). تجربیات جهانی در زمینه‌ی نقش تعاونی‌ها در کاهش فقر و اشتغال‌زایی. تعاون، ۲۰(۲۰۶ و ۲۰۷)، ۱-۲۰.

نیک یار، س. ط. (۱۳۸۲). بررسی اثرات گسترش شرکت‌های تعاونی در ایجاد اشتغال با تأکید بر فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بیکار استان تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران.

وطن خواه، ن. و رضایی مقدم، ک. (۱۳۹۴). مولفه‌ها و موانع ایجاد دانشکده کارآفرین از دیدگاه دانشجویان عضو و غیر عضو تعاونی دانشجویی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز. *تعاون و کشاورزی*، ۴(۱۵)، ۱۷-۴۰.

هوشمند، ن. (۱۳۸۰). نقش و سهم تعاونی‌ها در اشتغال. مجموعه مقالات منتخب اولین کنفرانس ملی تعاون، اشتغال و توسعه، دانشگاه یزد، اردیبهشت ۱۳۸۴.

یعقوبی فرانی، ا.، حسینی نیا، غ.، معتقد، م. و زلیخایی، ل. (۱۳۹۳). کارکردهای بخش تعاون در تسهیل اشتغال زنان دانش‌آموخته کشاورزی شهرستان همدان. *تعاون و کشاورزی*، ۳(۹)، ۸۵-۱۱۱.

یعقوبی فرانی، ا.، رحمانی، ف.، مهدی زاده، ح. و نادری مهدی، ک. (۱۳۹۲). صلاحیت‌های مورد نیاز دانش‌آموختگان کشاورزی استان ایلام برای اشتغال در بخش تعاون. *تعاون و کشاورزی*، ۲(۵)، ۴۷-۶۸.

Backhaus, K., & Tikoo, S. (2004). Conceptualizing and researching employer branding. *Career Development International*, 9 (5), 17- 501.

Brandt, E. & Kull, P. (2007). *Talent Management: How firms in Sweden find and nurture value adding human resources*. Master thesis, International Handelshogskolan Hogskolan I. Jonkoping, Sweden.

Chan, Sheng-Ju., & Lin, Liang-Wen (2015). Massification of Higher Education in Taiwan: Shifting Pressure from Admission to Employment. *Higher Education Policy*, 28, 17-33.

- Fridell, G. (2009). The co-operative and the corporation: Competing visions of the future of fair trade. *Journal of Business Ethics*, 86, 81–95.
- Goel, S. (2013). Relevance and potential of co-operative values and principles for family business research and practice. *Journal of Co-operative Organization and Management*, 1, 41-46.
- Jones, D., & Kalmi, P. (2009). Trust, inequality and the size of the co-operative sector: Cross-country evidence. *Annals of Public and Co-operative Economics*, 80, 165–195.
- Lang, R., & Roessl, D. (2011). Contextualizing the governance of community co-operatives: Evidence from Austria and Germany. *Voluntas*, 22, 706–730.
- Ruostesaari, M.L., & Troberg, E. (2016). Differences in social responsibility toward youth: A case study based comparison of cooperatives and corporations. *Journal of Co-operative Organization and Management*, 4(1), 42-51.
- Saksa, J.-M., Jussila, I., & Tuominen, P. (2007). Producer and marketing co-operatives: Institutional contexts and strategies. *Journal of Co-operative Studies*, 40, 5–13.
- Salman, T., Carrillo, F., & Soruco, C. (2015). Small-scale mining cooperatives and the state in Bolivia: Their histories, memories and negotiation strategies. *The Extractive Industries and Society*, 2(2), 360-367.
- Sumelius, J., Tenaw, S., Bee, F. K., & Chambo, S. (2015). Agenda on cooperatives for development cooperation in Tanzania. *Journal of Co-operative Organization and Management*, 3(2), 42-51.

Tuominen, P., & Jussila, I. (2010). Managerial competence in consumer co-operatives: Inducing theory from empirical observations. *International Journal of Co-operative Management*, 5, 9–22.

Wong, P.K., Ho, Y.P., & Autio, E. (2005). Entrepreneurship, innovation and economic growth: evidence from GEM data. *Small Business Economics*, 24(3), 335.

An Analysis of the Factors Affecting on Entering the Former University Graduates into Cooperative Sector

R. Movahedi^{3*}, *M. Samian*⁴

Received: Jan 17, 2017

Accepted: Jun 18, 2017

Abstract

In this study the solutions for absorbing the university graduates into cooperative sector has been reviewed. The statistical samples of the study included both 100 members in graduates' cooperatives and 100 unemployed graduates in Hamedan from 2014 to 2015. The questionnaire was validated during content and face validity method by a group of experts from both organization of cooperatives, labour, and social welfare and universities. Reliability of questionnaires first, was done through a pretest process by a number of 30 graduates, then for calculating reliability coefficient of items in the questionnaire, a Cronbach Alpha test was used and it was 0.79. The results of factor analysis showed the five key factors effect on absorbing the university graduates into cooperative sector. These factors were: legal and governmental supports, financial and credits, educational, communicational, and empower mental factors.

Keywords: Former Graduates Cooperatives, Cooperative Sector, Employment, Non-Governmental Occupations, Orienting Human Resources

---

3. Associate Professor, Agricultural Extension and Education Department, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran

* Corresponding Author

E-mail: r.movahedi@basu.ac.ir

4. Ph.D. Student, Agricultural Extension and Education Department, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran